

laatste beelden van een familie

Tandarts Ruurd Rodenburg woont op de hoek van de Troelstraweg en de Spanjaardslaan in Leeuwarden. Tijdens de oorlog maakt hij met zijn 8mm camera opnames van typische oorlogsgebeurtenissen, zoals het vorderen van fietsen, het marcheren van Duitse soldaten en Nederlandse mannen op weg naar de Duitse vliegbasis. Uniek is zijn film van het gedwongen vertrek van zijn overburen, de Joodse familie de Jongh en de ontruiming van hun huis door een plaatselijk verhuisbedrijf. Het gezin De Jongh woont op nummer 133. Israël de Jongh heeft een groothandel in bakkerijgrondstoffen. Hij is getrouwd met Marianne Polak, die in het begin van de oorlog sterft aan de gevolgen van een ernstige ziekte. Samen hebben ze vijf kinderen waarvan de drie dochters Rachel, Bernadina Hendrina en Nicolina nog thuis wonen. Op 12 november 1942 verlaten Israël de Jongh en zijn drie dochters hun huis. Op de film lopen ze onder begeleiding van de Leeuwarder politie met hun bagage naar het station. Met de trein reizen ze naar kamp Westerbork, van waaruit ze naar Auschwitz werden gedeporteerd. Zeven dagen na hun vertrek uit Leeuwarden zijn ze daar, op 19 november 1942, vergast. Op 10 december 1942 wordt de familie ambtelijk afgevoerd in het Leeuwarder bevolkingsregister.

Heden overleed tot
onze diepe droefheid
onze innig geliefde
vrouw, moeder, be-
huwd- en grootmoeder
mevrouw
Marianne de Jongh—
Polak,
in den ouderdom van
62 jaar. 6412
Uit aller naam:
I. de Jongh.
Leeuwarden,
10 Tisjrie-21 Sept.
Spanjaardslaan 133.

de politie

Aan het begin van de oorlog reorganiseert de Duitse bezetter de Nederlandse politie. Gemeente- en rijkspolitie vormen samen de Staatspolitie onder leiding van Hanns Albin Rauter. De burgemeesters, die voor de oorlog aan het hoofd staan van de politie, staan buitenspel. Ook provinciaal bestuur levert haar bevoegdheden in. De Nederlandse politie staat in de nieuwe opzet direct onder toezicht van de Duitse politie. Nederlandse nationaal socialisten krijgen hoge posten binnen de Staatspolitie. In Schalkhaar komt een nieuwe politieschool waar nieuwe politieagenten een passende opleiding krijgen. Regelmatig moeten Nederlandse politieagenten toezien op de uitvoering van anti-Joodse maatregelen en werken ze mee aan de opsporing van Joden. Ook zijn Nederlandse agenten betrokken bij het begeleiden van Joden naar Kamp Westerbork. Van georganiseerd verzet binnen de politie is tijdens de oorlog geen sprake. Sommige politiemensen weigeren mee te werken aan de maatregelen van de bezetter. Ook zijn er agenten die actief deelnemen aan het verzet.

politietoezicht

Vlak na de oorlog speelt het filmfragment van de deportatie van de familie De Jongh een belangrijke rol bij de benoeming van de nieuwe commissaris van politie in Leeuwarden. Jurjen Dreeuws en Anno Houwing zijn kandidaat voor deze functie. Beide mannen zijn actief geweest in het verzet. De arrestatie van Jurjen Dreeuws vormt eind 1944 een belangrijke aanleiding voor de overval op het Huis van Bewaring op 8 december 1944. Tegenstanders van de benoeming van Jurjen Dreeuws proberen het filmmateriaal van Ruurd Rodenburg te pakken te krijgen. Hierop is namelijk te zien hoe Dreeuws als politieagent toezicht houdt op het gedwongen vertrek van de familie De Jongh. Volgens de zoon van Ruurd, Hans Rodenburg, weigert zijn vader de film af te staan. Houwing wordt uiteindelijk benoemd als de nieuwe commissaris van politie, Dreeuws wordt politiecommissaris in Alkmaar.

Politieagenten tijdens de wandelvierdaagse van 1941 in Leeuwarden.